

Przesłanki umowy o dzieło dotyczącej przeprowadzenia warsztatów

Zapytanie: Czy organizacja pozarządowa może podpisać umowę o dzieło z osobą przeprowadzającą warsztaty? Czy może powinna to być umowa zlecenia? Od czego to zależy? Jakie warunki muszą zostać spełnione, żeby umowa o dzieło mogła zostać podpisana?

Odpowiadając na zadane pytania w pierwszej kolejności należy wskazać podstawę prawną, która kształtuje oba typy umów i wyjaśnić jakie są różnice między „umową o dzieło” a „umową zlecenia”. Obie umowy zostały zdefiniowane w ustawie Kodeks Cywilny. W kontekście analizowanego przypadku pod umową zlecenia należy rozumieć umowę o świadczenie usług, o której mowa w art. 750 KC. w zw. z art. 734 KC. Natomiast umowa o dzieło zdefiniowana została w art. 627 KC.

W oparciu o przepisy Kodeksu Cywilnego:

- pod pojęciem umowy zlecenia należy rozumieć umowę, której wykonanie polega na świadczeniu usług, czyli wykonaniu czynności dla innych osób, która nie jest uregulowana w innych przepisach,
- pod pojęciem umowy o dzieło należy rozumieć umowę, na podstawie której przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.

Granica między umową o świadczenie usług a umową o dzieło bywa płynna i dyskusyjna, zwłaszcza gdy dana umowa dotyczy usług, których efektem jest powstanie wytworu zbliżonego do dzieła. Efektem tego jest częste zawieranie umów, w ramach których świadczenie jednej ze stron polega zarówno na świadczeniu usługi, jak i na wykonaniu dzieła (np. wykonanie przeglądu samochodu oraz jego naprawa). Różnice między tymi rodzajami umów,

w konkretnych przypadkach mogą być trudne do uchwycenia. Często można spotkać się ze sprzecznymi opiniami, które mając taki sam stan faktyczny, raz klasyfikują jako umowę o świadczenie usług, a drugi raz jako umowę o dzieło.

Podstawowa różnica między obiema rodzajami umów polega na tym, że **umowa o świadczenie usług jest umową starannego działania, natomiast umowa o dzieło jest umową rezultatu.**

W ramach umowy starannego działania osoba, która wykonuje umowę, zobowiązuje się do realizacji umowy z dołożeniem należytej staranności. W tym przypadku o wykonaniu umowy nie decyduje osiągnięcie rezultatu, stworzenie dającego się uchwycić wytworu, ale samo staranne (należyte) działanie, staranne wykonywanie przewidzianych umową czynności.

W przypadku gdy umowa taka jest odpłatna, wynagrodzenie za jej wykonanie należy się nie za osiągnięcie efektów, ale za samo wykonywanie umowy pod warunkiem, że odbywało się ono przy dochowaniu należytej staranności. Zawarcie umowy przewidującej wykonywanie określonej czynności lub szeregu powtarzających się czynności, której warunkiem wykonania nie jest osiągnięcie rezultatu tylko czynność, jest cechą umów o świadczenie usług.

Jeżeli przedmiotem umowy jest osiągnięcie jakiegoś rezultatu czy powstanie utworu, to mamy do czynienia z umową o dzieło. Jednym z kryteriów służących odróżnieniu umowy o dzieło od umowy o świadczenie usług jest **poddanie przedmiotu umowy ocenie, czy w przypadku realizacji umowy możemy mówić o istnieniu wad fizycznych.** W przeciwieństwie do umowy o świadczenie usług, w przypadku umowy o dzieło, dołożenie przez przyjmującego zamówienie należytej staranności, a nieosiągnięcie zamierzonego rezultatu, oznacza niewykonanie umowy.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2017 r. (I UK 488/15) *tam gdzie zleceńbiorca ma pracować, najczęściej wykonując powtarzalne, podobne i takie same, z reguły proste czynności, tam z reguły chodzi o umowę o świadczenie usług. Cechą istotną umowy jest wówczas staranność w wykonywaniu czynności. Wynikiem takiej staranności nie musi być*

rezultat, który jest dziełem. Nie znaczy to, że zleceniobiorca, podobnie jako pracownik w stosunku pracy, nigdy nie wykonują trwałego produktu. Jednak wówczas inne są obowiązki i prawa stron, to znaczny wynagrodzenie jest należne nawet gdy zachowano wymaganą staranność, lecz wynik pracy nie jest taki, jaki był zakładany przez zleceniodawcę. Na tym tle różnica z umową o dzieło wyraża się w tym, że jej przedmiotem jest wykonanie dzieła, z reguły jednostkowego, indywidualnego, na odpowiedzialność i ryzyko wykonawcy, czyli przy spełnieniu parametrów i wymagań określonych lub właściwych dla przedmiotu zamówienia.

Natomiast WSA w Warszawie, w wyroku z 9.05.2017 r. (VI SA/Wa 95/17) wskazał, że przedmiotem umowy o dzieło w ujęciu kodeksu cywilnego jest przyszły, z góry określony, samoistny, materialny lub niematerialny, lecz obiektywnie osiągalny i w danych warunkach pewny rezultat pracy i umiejętności przyjmującego zamówienie, którego charakter nie wyklucza możliwości zastosowania przepisów o rękojmi za wady.

Przykładami umów o świadczenie usług, do których zastosowanie mają przepisy regulujące umowę zlecenia są np. umowa o emisję reklam, o świadczenie usług medycznych, sprawowanie nadzoru inwestorskiego czy umowa o świadczenie doradztwa.

Przykładami umów o dzieło są np. umowa z pralnią chemiczną o wyczyszczenie ubrań, umowa o wykonanie utworu artystycznego, umowa o napisanie studium wykonalności projektu czy umowa o wykonanie projektu architektonicznego.

Przy ocenie, z jaką umową mamy do czynienia, liczy się jej treść, a nie samo nazwanie umowy. Strony mogą tak ukształtować treść umowy, że w sposób mniej lub bardziej wyraźny będzie ona wskazywała do jakiego rodzaju umów należy ją zakwalifikować.

W przypadku przeprowadzenia warsztatów, według opinii prawniczej, duże znaczenie będzie miała treść umowy, opis przedmiotu umowy, opis obowiązków stron i warunków wynagrodzenia, które powinny wskazywać czy wykonanie umowy polegało będzie na stworzeniu indywidualnie oznaczonego rezultatu (zorganizowanie określonych zajęć jako

formy dzieła) czy polegało będzie na wykonywaniu określonych czynności (prowadzeniu warsztatów).

Jeżeli przedmiotem umowy i warunkiem zapłaty wynagrodzenia będzie stworzenie przez przyjmującego zamówienie szczegółowo opisanych w umowie warsztatów, to umowa taka wskazywała będzie, że należy ją klasyfikować jako umowę o dzieło.

Jeżeli przedmiotem umowy i warunkiem zapłaty wynagrodzenia będzie profesjonalne (należyte) prowadzenie warsztatów, w określony w umowie sposób, czyli przedmiotem umowy nie będzie wytworzenie indywidualnie oznaczonego utworu, spełniającego przesłanki dzieła, to wówczas umowę taką należało będzie klasyfikować jako umowę zlecenia.